

Terhi Rannela

*Niin kuin
muutkin herrat*

ROMAANI ELÄINLÄÄKÄRI AGNES SJÖBERGIN ELÄMÄSTÄ

KARISTO
HÄMEENLINNA

*Tekijä kiittää Suomen Kulttuurirahaston Pirkanmaan rahastoa,
joka on tukenut tämän teoksen kirjoittamista.*

© Terhi Rannela ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

Kannen kuvälähde: Helsingin yliopistomuseo. Kuvassa eläinlääkäri Agnes Sjöberg tekee hevosen silmälle malleinikoetta Berliinin eläinlääketieteellisessä korkeakoulussa. Kuva on Sjöbergin valokuva-albumista. 1915.

ISBN 978-951-1-46220-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Kollegalle ja ystävälle Anu Ojalalle,
joka ehdotti Agnesia kirjan aiheeksi

”Mitä vaikeampi tie on ollut raivata,
sitä lujempi on tahtoni ollut.”

– AGNES SJÖBERG

”Edelläkävijät voi tunnistaa
nuolista heidän selässään.”

– WILLIAM H. CALVIN

Sisällys

Piru ajaa öisin (1911)	11
Koekaniini (1911)	27
Vereen ja tuleen (1914)	45
Berliinin eläintarha (1915)	61
Räkätauti (1916)	70
Tohtori Sjöberg (1918)	81
Mitä jaloimmalle ja oppineimmalle neidolle (1918)	92
Tässä talossa kummittelee! (1918)	94
Ihmisen arvo (1920)	109
Äidin ja tyttären kirjeitä (1923)	115
Hyvässä ruumiinkunnossa (1925)	127
Nuorennusleikkaus (1927)	136
Nainen vaietkoon seurakunnassa (1927)	141
Mehiläistenhoitaja (1927)	149
Vaimo (1928)	156
Pesänkavaltaja (1932)	162
Avioliitto purettu (1935)	173
Ala-Knuuttilan isäntä (1938)	175
Lihantarkastaja (1940)	181
Kiitollisuudenvelka (1947)	185
Siskokset (1949)	191
Kaksi eläkeläistä (1954)	196
Hopeahiuksinen (1963)	208
Viimeinen hevonen (1964)	211
Tekijältä	217
Kiitokset	221
Aiheesta lisää	223

Kun tammiarkku vedettiin vaunusta ulos ja maanviljelijät asettuivat sen molemmille puolille, vaunuja vetänyt hevonen seisahtui. Koko hautajaisaattue huomasi sen. Hevonen seisoi ylväästi ja pystypäisesti kuin kunniaa miesten mukana tehden. Kuin se olisi tiennyt, ketä oli viimeiselle matkalleen saattamassa.

Piru ajaa öisin (1911)

”Nukuitteko lainkaan?” John Engdahl kysyi kärryissä vieressään istuvalta nuorelta naiselta.

Engdahl, Lauttakylän piirieläinlääkäri, oli juuri hakenut uuden avustajansa kyytiin kestiekievarista, johon tämä oli hädin tuskin ehtinyt majoittua. Tyttö oli valvonut karjan ruumiinlämmön mittausta toista vuorokautta ja neuvonut kahdeksaa lehmänhoitajaa toimissaan.

”Sain juuri pääni tyynyyn, kun oveen koputettiin”, neiti Sjöberg naurahti.

Tytön täytyi olla uupunut. Hieman kalpea hän oli muutenkin ulkoiselta olemukseltaan, mutta hän ei tuonut väsymystään millään lailla ilmi. Siitä Engdahl piti. Maailma oli marmattajia täynnä.

Engdahl kertoi, että Räihän torpalle olisi 25 virstan mittainen matka. Neiti voisi ummistaa hetkeksi silmänsä ja kerätä voimia, mutta tyttö sanoi nauttivansa kesäyön äänistä. Mustarastaat ja uunilinnut pitivät suloista hämärän konserttiaan, tuomet tuoksuivat.

Elettiin vuoden kauneinta aikaa. Engdahl poltteli piippuaan ja antoi Ruskon kärryttää heitä eteenpäin. Vauhtia ei tarvinnut piiskata, sillä vaikka Räihät olivat avun tarpeessa, tilanne ei ollut hengenvaarallinen.

Engdahl kaipasi nuoruuttaan, jolloin unella ei ollut ollut niin merkitystä. Raskaat peräkkäiset työpäivät alkoivat tun-

tua vanhenevan eläinlääkäriin ruumiissa. Mutta hän oli tarpeellinen mies, tekemistä oli yleensä enemmän kuin aikaa. Hän kuitenkin piti siitä mitä teki.

”Te olette ehtinyt tehdä jo vaikutuksen täkäläisiin”, Engdahl rupatteli.

”Kuinka niin?”

”Kuulin, että teille valjastettiin pahamaineinen Tyttö. Se on ryöstäjä. Se aina pillastuu ja lähtee laukkaamaan omille teilleen. Tilanomistajakin on Tytön kanssa ymmällään.”

”Kyllähän sillä luonnetta oli, mutta minä olen ratsastanut lapsesta asti hajareisin ilman satulaa ja tottunut kaikenlaisiin hevosiin. Meillä on Kauhajoella sellainen sanonta, ettei se aja, joka pelkää.”

John Engdahl ei ollut tottunut 23-vuotiaisiin nuoriin naisiin, jotka puhuivat yhtä itsevarmasti. Agnes oli hiljattain saanut ylioppilaslakin. Hän oli pyytänyt paikkakunnalla asuvaa tätiään tiedustelemaan, tarvitsisiko paikallinen eläinlääkäri apua. Tyttö tahtoi tietää, sopsisiko hän eläinlääkärintyöhön. Ennenkuulumatonta.

Engdahlilla ei ollut koskaan ollut avustajaa, mutta hän tunsi kaupunkilaiskollegoita, joilla oli. Vähän ylenpalttista-han se oli. Mikäpä jottei, hän oli ajatellut, vähän kurillaan. Elämä oli lopulta yksitotista ja vaihtelun hetket harvassa. Tädillä oli sitä paitsi nimeä ja arvovaltaa, joten tälle oli oltava mieliksi. Ikävät puheet lähtivät nopeasti liikkeelle, ja niillä voisi olla arvaamattomia seurauksia.

Neiti Sjöberg oli matkustanut Satakuntaan ja käärinyt hihansa. Kaikkien odotusten vastaisesti ylioppilas taisi asiansa. Agnes oli ollut ensimmäinen, jota vikuripäähevonen oli koskaan suostunut tottelemaan.

”Kuuleman mukaan te vallan lensitte ilmassa?” Engdahl

ei voinut pidättää nauruaan, vaikka neidille olisi voinut käydä huonosti. Hän onnistui kuvittelemaan tilanteen mielessään, niin koomillinen se oli.

”Kun Tyttö loikkasi ojan yli, minä hyppäsin mukana. Mutta mitäpä siitä, olen voimistelijana pahempiakin ilmalentoja tehnyt. Ja jos johonkin olen tottunut, niin siihen, että oma apu on ainoa.”

Raukeaan kesäkuiseen yöhön olisi voinut jäädä riipumaan kuin keinuun. Engdahlin mieleen juolahti, millaisia elämyksiä junamatkustajat menettivät. Mihin uuden vuosisadan ihmisillä oli hoppu höyryvetureineen ja polkupyörineen? Tämä se vasta oli oikeaa matkantekoa: äänien ja tuoksujen aistiminen, antautuminen maisemaan ja luontoon, vuodenaikaan, hevosen verkkaiseen mutta uskolliseen rytmiin ja toveruuteen. Virsta virstalta matka eteni niin kuin elämä. Vääjäämättä.

Kuin olisi lukenut isäntänsä lyyrisen mielialan, Rusko pysähtyi mäen alle ja lorotti autuaasti.

”Mihin me olemme menossa, tohtori?” Agnes kysyi.

”Räihän torpalle. Ja siellä meitä odottaa tavallista merkillempi tapaus. Te ette edes kalvennut, kun poistin naulan lehmän pötsistä, mutta nyt minun täytyy kuitenkin varoittaa teitä etukäteen. Uskotteko piruun, neiti Sjöberg?”

Sana teki särön viattomaan kesäyöhön. Engdahl huomasi katselevansa ympärilleen. Entä jos paholainen kuuli nimensä mainittavan ja valpastui? Liian varovainen ei voinut olla.

”Se taitaa olla yksi isäni liikanimistä.”

”Anteeksi?”

”Kauhajokiset pitivät isää itse piruna, koska hänellä oli niin paljon rahaa. Vaan eipä ole enää, kun hän myi kotitilan pois pilkkahintaan.”

Isän maine ei ollut kantautunut Engdahlin korviin. Oliko vitsissä ripaus katkeruutta, Engdahl ei ollut varma.

”Ei isänne kuitenkaan taida pirullinen olla?”

”Saita ja jääräpäinen, mutta tässä istuu vielä härkäpäisempi. Tämän taistelun minä voitin”, Agnes sanoi, ei nauhahtanut, mutta virnisti kuitenkin.

Isä Sööperi oli kuulemma kyllästymiseen saakka muistuttanut perhettään siitä, että hän oli tullut omillaan toimeen 16-vuotiaasta. Ja että hän oli ollut vain 21-vuotias lyödessään kuokkansa ensimmäistä kertaa maahan, josta oli tuleva Ala-Knuutila, Agnesin synnyinkoti.

”Te olette samanikäisenä lyönyt kuokkanne toisenlaiseen maaperään”, Engdahl sanoi.

”Kiviseltä tuntuu”, Agnes myhähti.

Engdahl kertoi neidille, mikä heitä Rähjän tuvalla odotti. Objektina olisi hevonen. Vaikka elettiin jo kahdenneljäkymmenennellä vuosisadalla, maan synkät salot olivat yhä täynnä taikauskkoa harjoittavia pakanoita. Nämä eivät olleet luonnontieteistä saati uusimmista teknillisistä keksinnöistä koskaan kuulleetkaan.

Maailma ei yltänyt korpiseutujen korkeiden katajien taakse, vaan siellä elettiin omalakisista, vähäistä elämää. Ani harva osasi lukea, kirjoittamisesta puhumattakaan. Kieli kuulosti kankealta ja puhe venyvältä kuin terva. Yleisten asiain harrastaminen oli surkealla tolalla. Kiinnostus pyöri leivänkannikan – tai pahimmassa tapauksessa viinapannun – ympärillä.

Kansan syvien rivien valistamisessa piisasi työsarkaa. Herrain yhdistyksissä oli keskusteltu siitä, josko maalle levitettäisiin kansankielisiä lentolehtisiä ikään kuin valistusmielessä, mutta mahtoiko niillä olla arvoa, jos kirjaimista

ei ottanut selkoa. Rahvaan älykkyyttä saattoi verrata härän älykkyyteen. Mutta heidän kanssaan pärjäsi isällisellä kärsivällisyydellä. Heitä piti utterasti ohjata kohti sielullisen sivistyksen ja tietorikkauden tavoittelun tietä. Engdahl sai sellaisen vaikutelman, ettei probleema ollut neidille uusi.

Kello löi viisi täyttä tuntia, kun he viimein saapuivat perille. Agnes säpsähti hereille, kun Engdahl laskeutui avaamaan veräjää. Rusko kopsutti viimeiset askeleet torpan pihalle. Talonväki oli hereillä ja kiirehti tulijoita vastaan. Emäntä nielaisi limpun viimeiset palat ennen kuin sai sanan suustaan:

”Hyvä, kun tohtori tuli! Nyt se saadaan kiinni itse teosta!”

Emäntä lähti juosta jolkottamaan rähjäistä tallia kohti isäntä vanavedessään. Navetasta lehmät ilmoittivat lypsytarpeestaan. Engdahl poimi nahkaisen instrumenttisalkkunsaa ja manasi, että joku olisi kyllä saanut riisua ja ruokkia hevosien. Agnes pani pyytämättä toimeksi ja oli yhdessä silmänräpäyksessä laskemassa aisoja alas, vaikka neiti tuskin oli tottunut rengin hommiin. Rusko joka tapauksessa kaipasi juomaa ja einettä. Eläinlääkäri ei pannut juoksuksi vaan säilytti askelissaan rauhallisen arvovallan. Kaikissa teoissa piti yrittää olla esikuvallinen.

Tallista pelmahti vastaan tunkkainen, paksu ilma, jota olisi voinut leikata viikatteella. Engdahl yökkäsi. Talli oli pieni ja ahdas, juuri ja juuri sopiva yhdelle hevoselle. Akkuna puuttui. Hämähäkki oli kutonut seittiään joka nurkkaan, lattia peittyi töskään. Liinaharja kiilsyi hiestä.

”Katsokaa meidän Vilppu-parkaa! Piru on ajanut sillä koko yösen!” emäntä huusi ja hervahti lohduttomaan itkuun.

”Älä älä”, isäntä sanoi. ”Nyt belsebuubi saa lähtöpassit. Kyllä se tätä herraa usko.”

”Tehkääpä vähän tilaa”, Engdahl sanoi.

Ovensuulle ilmestynyt Agnes ryki hienovaraisesti hihaansa. Kolmen vuoden ikään ehtinyt ruuna hengitti raskaasti ja näytti nurpealta. Engdahl avasi laukkunsa, poimi stetoskoopin ja asetti kuulokkeet korvilleen aistiakseen eläimen sydämen sykkinnän. Hän laski melkein 70 lyöntiä minuutissa. Kuumemittarin lukemat ylsivät 39:ään. Engdahl saneli, neiti Sjöberg laati sovitusti muistiinpanoja.

”Onko täällä ilmanvaihtoluukkuja?” Engdahl kysyi ympärilleen katsellen.

Agnes avasi oven sepposen selälleen. Lauma karpäsiä näki tilaisuutensa koittaneen ja lehahti ulkoilmaan yhtenä rykelmänä. Räihän eukko tuijotti tyttöä epäluuloisena.

”Ei meillä semmoisia”, isäntä sanoi.

”Saako hevonen raitista vettä?”

Pariskunta töljötti lattiaa.

”Hakekaa kylmää vettä ja rättejä”, Engdahl sanoi, ja emäntä otti taas jalat alleen.

Isäntä mutisi jotakin laiskanpulskeasta tyttärestään, jonka olisi jo pitänyt olla Aamuvirkkua ja Usvaa lypsämässä. Pian emäntä saapui kaivolta vettä roiskuvan sangon ja pyyhinliinojen kera. Engdahl kehotti avustajaansa tekemään hevoselle viilentäviä hauteita. Janoinen eläin ahmi ämpäristä vettä. Engdahl mietti, kuinka saisi rahvaalle puhuttua siitä, että eläinten karsinat oli pidettävä vähintään tyydyttävässä kunnossa.

”Suosittelen myös ruoka-astian pesemistä”, Engdahl lueteli.

Isäntä ja emäntä punehtuivat kuin lapset, joita toruttiin. Agnes puheli hevoselle rauhoittavasti, kehui sitä ja asetteli rättejä sen kaulaan ja niskaan. Vähitellen Vilppu alkoi hengittää hitaammin. Kohta se jo mutusteli vähän heinää.

”Mitä pahaa me olemme perkeleelle tehneet, kun se meitä näin piinaa?” eukko itki. ”Näkikö se, kun minä nuorena likkana vilautin silmäni sille merimiehelle? Enkä vain vil...”

”Oles jo!” isäntä toppuutti.

”Ei tämä ole paholaisen tekosia”, Engdahl sanoi. ”Vilppu on liian korkean lämpö määrän uhri. Miksi se ei ole laiturilla?”

”Aita repsottaa, mutta ukko ei saa korjattua”, emäntä tunnusti. ”Monta kertaa olen siitä sanonut!”

”Pitäkää nyt joka ilta ovea auki. Puolisen tuntia ainakin. Ikkuna olisi myös hyvä nikkaroida tallin seinään ja sitä kautta tuulottaa.”

Isäntä katsoi epätoivoisena Engdahlin osoittamaan suuntaan. Neuvo tiesi väistämättä paitsi lisää työtä myös rahanmenoa.

”Huomenta taloon!” pihalta kuului karkea miehen ääni.

”Huussi”, emäntä sanoi. ”Hyvä, kun sekin tuli. Saadaan tälle asialle nyt kunnolla selko.”

Tönön edessä seistä täpitti iso paljasjalkainen mies. Alkavasta hellepäivästä huolimatta miehellä oli päässään karvalakki ja käsivarsillaan jokin paksu kangas. Engdahl tiesi kyllä Huussin, paikallisen poppamiehen ja taikurin. Isäntäväen epäluottamus nostatti sapan, mutta herrasmiehen ei sopinut menettää malttiaan.

”Joko sumppi maistuisi?” isäntä kysäisi, eivätkä vieraat kieltäytyneet.

Huussi oli ehtinyt maistaa jo kahviakin väkevämpää, Engdahl päätteli miehestä punkevasta lemusta.

Kohta istuttiin tuvassa, jonka mattoja juovitti varhainen aamuaurinko. Musta kissa pesi kiireettömästi tassujaan eikä

ollut vieraita huomaavinaan. Emäntä kertoi, että katilla oli tapana ilahduttaa isäntäväkeä hiiren sisälmyksillä. Tytär oli herännyt ja lypsettyään elikot puuhaili askareittensa parissa, kaatoi vastalypsettyä maitoa juoma-astioihin. Tarjolla oli myös leipää ja voita. Nisuakin oli.

Kahvi oli paksua ja vahvaa ja piristi valvotun yön jälkeen. Varoakin pitäisi: Engdahlilla oli taipumusta vatsakatarriin. Neiti Sjöberg hörppi toista kupillistaan.

”Mikä shaali teillä on matkassanne?” Engdahl kysyi Huussilta, joka ei empinyt pierrä tuntemattomien seurassa. Olisipa vielä jalkapuita, joihin kytkeä Huussin kaltaiset halpasäätyiset ukot.

”Rekivaate. Oli vappuna Tarvosen Heikin arkun peittona. Kyllä tohtori varmaan Heikin tiesi? Heikki oli Jumalaa pelkäävä mies. Kun peittelen sillä Vilpun, ei piru perkelekään uskalla hevosen päälle kammeta.”

Agnes ryysti kuuluvasti, naulasi katseensa lattiaan. Engdahlin teki mieli kysyä, tiesikö Huussi, että väkijuomaa kutsuttiin pirunpaskaksi. Mutta hän pysyi vaiti, koska oli sovinnon mies.

”Ja sitten minulla on tämä.” Huussi poimi taskustaan valkoisen liidun kuin kultakolikon. ”Tällä pastori kirjoitti Tarvosen hautajaisten virret tauluun.”

”Mitä te sillä teette?” neiti Sjöberg kysyi.

”Piirrän ristin kattoon Vilpun yläpuolelle. Kai talosta tikapuut löytyy?”

Isäntä Rähä nyökkäsi ja lupasi tulla kannattelemaan tikkaita. Emäntä mutisi, että askelmat olivat lahoja. Niistäkin hän oli huomauttanut, mutta ukko ei ollut pannut tikkua ristiin. Engdahl totesi, ettei hän eläinlääkärinä voisi suosittelaa hevosen peittämistä vaatteella. Mutta jos se oli

täysin välttämätöntä, tallin ovea tuli pitää auki. Hän puhui mahdollisimman selkeästi ja kuuluvasti, mutta Huussi sanoi tietävänsä kyllä mitä teki.

Engdahl otti mielellään uuden kupposen, kun tytär kiersi tupaa pannu kädessään. Neljännen nisun hän nappasi nälkäänsä, mutta viidettä ei kehdannut.

”Kaikelle on yleensä luonnollinen selitys”, hän sanoi, mutta lause ei herättänyt vastakaikua.

Emäntä alkoi kerätä käytettyjä astioita pesusoikkoon ja puhua päivän askareista. Tyttären pitäisi päästä ruokkimaan lehtiä, emännän kirkemään ja kastelemaan kasvitarhaa.

”Kuinka paljon me olemme tohtorille velkaa?” emäntä kysyi.

Kun Engdahl kertoi taksansa, jota korotti pitkä matka, emäntä kysyi, olisiko mahdollista, jos hän pulittaisi nyt puolet, ja jos tallin oven auki pitäminen toden totta häätäisi pahalaisen tiehensä, mitä emäntä kyllä uskalsi epäillä, sitten loput. Eläinlääkäri kuuli suostuvansa, vaikka mielessään arveli jäävänsä tappiolle. Vaimo oli moittinut Engdahlia liian lepsuksi. Työstä kuului aina maksaa. Tavaksi hän ei tätä kuitenkaan ottaisi.

”Piipahtaisiko tohtori samalla vielä naapuritalossa, kun siellä on sama pulma?” emäntä kysäisi.

”Jaa että piruko sielläkin ajaa?” Engdahl kysyi.

”Kiirettä pitää pirulla”, Agnes kuiskasi niin, etteivät muut kuin Engdahl kuulleet. Tohtorista tuntui mukavalta, kun matkassa oli liittolainen. Sellaiselle olisi tarvetta useamminkin.

Engdahl mietti ensin, antaisiko Ruskon levätä pihalla ja hakisi sen paluumatkalla, mutta ei sitten uskaltanut jättää kallisarvoista ystäväänsä Rähän väen armoille. Hän kiinnitti

Ruskon aisoihin, ja yhdessä avustajansa kanssa käretytti muu-
taman virstan mittaisen tien Aune ja Frans Tursan taloon.

Agnesin mieleen oli juolahtanut lapsuudenmuisto, jota hän ei ollut kuitenkaan tohtinut vieraiden aikana jakaa. Hän muisti kotitilalla työskennelleen piian. Oli tapahtunut jokin vahinko. Lehmän jalasta valui verta, koska piian kädessä ollut kirves oli livennyt otteesta.

”En muista tarkkaan, mutta piika työnsi kirveen terä edellä hampaittensa väliin. Hän odotti, että terä kastuisi syljestä. Sitten hän heilautti kirvestä päänsä yli kolmesti myötäpäivään ja kolmesti vastapäivään ja lopuksi nakkasi sen lehmän selän yli. Me lapset olimme peljästyneitä, mutta emme saaneet silmiämme irti toimituksesta. Kertyneen syljen piika klimppasi haavaan. Loitsukin hänellä oli. ’Pois pakene raudan viha, terveeksi tule teräksen haava.’”

”Paraniko lehmä?” Engdahl kysyi.

Neiti ei tiennyt. Eläimiä oli ollut niin valtavasti. Parhaimmillaan toistasataa lehmää, puolen sataa lammasta, satoja sikoja, 14 hevosta, liian monta navettakissaa ja vahtikoira Felix.

”Täyttääkö toimenpide neidin mielestä tieteelliset kriteerit?” Engdahl kysyi. ”Kuinka itse toimisitte vastaavassa tilanteessa?”

”Tuskinpa moisia neuvoja voi uudenaikaisista oppikirjoista lukea”, Agnes sanoi. ”Puhdistaisin haavan. Mikrokoopillisen pienet bakteerit voivat aiheuttaa sairauksia. Ripottelisin haavapulveria.”

Haava tosiaan oli portti, josta bakteerit tunkeutuivat sisään. Siksi oli ensisijaisen tärkeää desinfisoida kädet ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Suuret haavat neulottiin kiinni ompelein.

”Hyvä eläinlääkäri harjoittaa sorminäppäryyttään aina kun mahdollista. Se, joka osaa parsia sukkia ja ommella nappeja, osaa myös kursia potilaansa kiinni”, Engdahl sanoi.

”Käsityöt luonnistuvat minulta kyllä”, Agnes naurahti.

Pian he saapuivat Tursan talolle. Valvotun yön jälkeinen väsymys alkoi painaa. Isäntä niitti pihalla nurmea käsviikatteella, emännän jaloissa risteili kasa vastavalmistuneita risuluutia. Kanat juoksentelivat kotkottaen pitkin pihamaata. Kaksi hevosta laidunsi aitauksessa, Rusko saisi einettä ja seuraa.

”Teilläkin on kuulemma hiisi riesana?” Engdahl tervehti.

”Toista viikkoa jo”, Frans Tursa sanoi totisena.

Mies näytti siltä, ettei ollut nukkunut kunnolla päiväkausiin. Selän taakse ilmestynyt vaimo ei rohjennut eläinlääkärinä puhutella saati katsoa silmiin. Engdahl pinnisti ilmoille kannustavan hymyn.

”Katsotaanpa sitten”, hän sanoi.

”Tulitte kreivin aikaan. Toin pojat hetki sitten tallista”, Frans Tursa sanoi.

Agnes riisui Ruskon ja talutti sen laitumelle. Tursan hevoset katsoivat tulijaa kiinnostuneina. Toinen hevosista hengitti raskaanlaisesti ja oli kauttaaltaan hien peittämä. Toinen taas vaikutti terveeltä, tarkkaili eläinlääkärinä apulaisineen uteliaasti hörähtäen ja häntä heilahtaen. Eläimet eivät olleet kaunottaria vaan uutteria, rehellisiä työhevosa, mutta kiiltävä karva paljasti, että niitä oli hyvin pidetty ja kestitty.

”Vilkaistaan samalla talli”, Engdahl ehdotti.

Hän oli jo varautunut edellisen tapauksen toisintoon, mutta kun heidät saatettiin talliin, näky yllätti. Kahdella

hevosella oli tilaa neljän edestä. Avoin ikkuna laski sisään raikasta ilmaa, maapohjalattia oli vastikään moitteettomaksi luudittu.

”Eriskummallista”, Engdahl sanoi.

”En tiedä, miksi se on valinnut Hipan ja sillä ratsastaa. Olen yrittänyt Isä meidän -rukoustakin. Ettekö ehtisi jäädä yöksi? Näkisitte omin silmin. Jos tämä meno jatkuu, Hippa kuolee. Ei meillä ole varaa menettää sitä”, Frans Tursa sanoi hiljaa.

Tapaus oli eittämättä kiinnostava. Ehkä siitä voisi kirjoittaa artikkelin *Finsk veterinärtidskriftiin*. Neiti Sjöbergille pitäisi antaa luettavaksi lehden vanhoja vuosikertoja.

”Minulla on ase. Otatte sen mukaan talliin. Kaiken varalta”, isäntä sanoi.

Pysäyttäisikö luoti itse Mefistoksen? Engdahlia hirvitti. Ehkä hän oli antanut Räihälle liian leväperäisen diagnosin. Kenties Huussi rekivaatteineen, taululiituineen ja loitsui-neen onnistuisi karkottamaan pahasen ja miehen maine kiirisi ympäri pitäjää Engdahlin kustannuksella. Euroop-palaisen koulutuksen saaneena veterinäärinä hänen pitäisi osata ratkoa tällaiset tapaukset kirjallisella sivistyksellään ja praktisilla taidollaan. Ja niin hän aikoi tehdä.

”Tyttärenne voi nukkua makuukamarissamme, meille kelpaavat tuvan penkit”, isäntä totesi ja kehotti vaimoaan vaihtamaan petivaatteet hetimiten.

”Olen tohtorin avustaja”, neiti Sjöberg korjasi. ”Minäkin tahtoisin todistaa tallin tapahtumat.”

”Ei missään tapauksessa”, Engdahl sanoi.

Se olisi paitsi vaarallista myös säädytöntä. Missään olo-suhteissa hän ei voisi viettää yötä tallissa nuoren naisen seurassa. Engdahl ei tiennyt mitä tuleman piti. Juoruja